Ғилем һәм ғәмәл

Әбу ЯСИН,
Руслан МАЛИКОВ

ИСЛАМДЫҢ ҮҘ-ҮҘЕНӘ ҠУЛ ҺАЛЫУҒА ХӨКӨМӨ ПРОБЛЕМАҒА ҠАРАШ ҺӘМ ДАУАЛАУ

Ислам рибасылыҡ ишеген бикләй, әгәр ҙә нык мохтажлыҡ булмаһа, кешеләрҙе хатта процентһыҙ бурыс алыуҙан да баш тартырға ҡуша, үҙендә булғаны менән хушһынырға, ниндәйҙер ҡыйбатлы әйберҙәр өсөн бурыс һаҙлығына батмаҫҡа саҡыра. Шул рәүешле Ислам кешене ауыр йөктән ҡотҡара, уны азат, ирекле һәм бәхетле итә.

Уйнаш итеү, рибасылыҡ, иҫерткес нәмәләр эсеү - былар кешене суицидҡа илтеүсе гонаһтарҙың бер нисәһе генә. Быларҙан башҡа ла күп гонаһтар бар. Илаһи ҡулланма, нәсихәтселектән тыш, кеше үҙе генә был гонаһтар килтерәсәк бәләне, хәүефте аңлап бөтмәй. Киң мәрхәмәтлек менән кешелеккә рәсүлдәр ебәрелеп торған. Улар ерҙә йәшәүселәр өсөн ҡулланма булып хеҙмәт иткән Изге Китаптарҙы, бөйөк Әмерҙәрҙе индергәндәр. Аллаһтың әмерҙәрендә - тыйыу һәм рөхсәт, хәләл һәм харам. Һәр береһе фани донъяны - яҡшыртыуға, ә һынауҙы еңеләйтеүгә йүнәлтелгән. Эйе, Аллаһтың әмерҙәрен үтәү, бөтәһенән элек, кешенең үҙе өсөн хәйерле. Аллаһы Тәғәлә әйтә:

“Рамаҙан айында кешеләр өсөн тоғро юлды күрһәтеүсе ҡулланма, ялғанды хәкикәттән айырыр өсөн Ҡөрьән индерелде” (Ҡөрьән, 2:185).

Был аятта Ҡорьәндең асыҡ, аңлайышлы, еңел ҡулланма икәне әйтелә, Аллаһы Тәғәлә беҙгә уның ауырлыҡ өсөн түгел, ә хәл-әхүәлде еңеләйтер өсөн бирелгәнен аңлата. Ул әйтә:

“Аллаһ һеҙгә еңеллек теләй һәм һеҙгә ауырлыҡ теләмәй” (Ҡөрьән, 2:185).

Раббыһының идеал, камил Әмерҙәрҙән ситкә тайпылып, кеше фәҡәт үҙенең тормошон ғына ауырлаштыра, ҡатмарлаштыра.

7) Аллаһты иҫкә төшөрөүҙән баш тартыу (зикр итеүҙән)

Аллаһтың ҡоло ғына булыуын иҫтә тотҡан кеше бүтән бер кемдең дә ҡоло булмаясаҡ. Ул быны ни тиклем тәрәнерәк аңлай, шул тиклем Ҡөҙрәтле Раббыһын һәм үҙенең Уға тейешле бурыстарын йышыраҡ иҫенә төшөрәсәк. Тормош юлынан да шул дәрәжәлә ҡыйыу барасаҡ. Ә ошо бәйләнеште, Раббыһын онотҡан кеше фәҡәт үҙенә генә оло зыян яһаясаҡ. Тормошо ҡыҫынҡылана барып, ул бахыр көнөнә төшә. Аллаһ әйтә:

“Кем Мине иҫкә алыуҙан баш тарта, шуны ауыр тормош көтә, ә Ҡиәмәт көнөндә Беҙ уны һуҡыр итеп ҡубарасаҡбыҙ. Ул әйтер: “Раббым! Һин мине һуҡыр итеп ҡубарҙың, мин элек күрә инем бит!” Ул (Раббың) әйтер: “Бына шулай! Беҙҙең аяттарыбыҙ һиңә килеп торҙо, ләкин һин уларҙы онотттоң. Бына шуға ярашлы, һин үҙең дә хәҙер онотолдоң” (Ҡөрьән, 20: 124-126).

Бындай кешеләргә Аллаһы Тәғәлә ауыр тормош вәғәҙә иткән икән, уның тап шулай буласағына шик юҡ. Ләкин шулай ҙа була, кешенең көнитмеше ауыр, ә ул үҙен бик бәхетле тоя. Эйе, шулай ҙа була! Әммә ғәмһеҙ кешегә Раббыбыҙ асыуланып, уның тормошон түҙеп торғоһоҙ итергә теләгән саҡта түгел. Үҙенең Рәсүленә (с.ғ.с.) мөрәжәғәт итеп, Аллаһ шулай ти:

“Кешеләрҙең иҫтәренә төшәр (өгөтлә), иҫкә төшереү (өгөтләү) файҙа килтерә торған булһа. Аллаһтын ҡурҡҡан кеше зикр итер, ә иң бәхетһеҙе йөҙән сөйәрөр, ул кеше дәһшәтле Утҡа инәсәк” (Ҡөрьән, 87: 9-12).

Аллаһ Үҙенең Китабында “иң бәхетһеҙ” тип атаған кешенән дә бәхетһеҙерәк, бахырыраҡ, ҡайғылыраҡ, кемдең булыуы мөмкин?

Ҡөрьәндең аяттарында, байтаҡ хәҙистәрҙә Аллаһҡа, Уның бөйөк исемдәренә, гүзәл сифаттарына зикр әйтеүҙең мәртәбәһе тураһында әйтелә. Намаҙ ҙа, Ҡорьән уҡыу ҙа зикр булып тора. Шәриғәт ҡушҡан һәр ғибәҙәт, изге эш, маҡсаты Аллаһҡа яҡынайыу булғанлыҡтан, киң мәғәнәлә Уға зикр әйтеү булып тора.

Әгәр ҙә кеше йөрәге, теле, ғәмәле менән Аллаһҡа зикр әйтһә, уның йәне - һәр саҡ тынысльқта.

Мөъмин ҡыйын саҡтарында Аллаһҡа ғибәҙәт ҡыла, зикр әйтә, доға уҡый, ялбара һәм йәне бынан рәхәтлек кисерә. Аллаһҡа зикр әйтеүҙең ғәжәп күренеше тураһында Раббыбыҙ әйтә:

“Ысынлап та, Аллаһ теләгән кешене юлдан яҙҙыра һәм Үҙенән ғәфү ялбарған кешене Ул тура юлдан алып бара. Иманға килгән кешеләрҙең йөрәге Аллаһҡа зикр әйтеү менән тыныслыҡ тапты. Фәҡәт Аллаһҡа зикр әйтеү менән генә (иҫкә алыу менән) йөрәк тынычлыҡ таба түгелме ни?” (Ҡөрьән, 13: 27-28).

Яҙмаһың аҙағында Аллаһтан мосолмандарҙың йөрәген ошо изге Диндә нығытыуын, Үҙе биргән киң мәрхәмәттәре, Үҙе ебәргән бөйөк Әмерҙәре өсөн беҙҙең йөрәктәрҙә рәхмәтле итеүен (шөкөр әйтеүсе итеүен) һорайбыҙ. Әгәр ҙә беҙҙе Аллаһы Тәғәл тура юл менән алып бармаһа, тоғро ҡулланма бирмәһә, беҙ аҙашҡан әҙәмдәрҙән булыр инек. Үҙенең сикһеҙ мәрхәмәте менән Аллаһы Тәғәлә беҙҙе ҡараңғылыҡтан Яҡтылыҡҡа алып сыҡты, кафырлыҡтан - Иманға. Ул Ҡөрьәндә әйтә:

“Һеҙ ут ҡайнаған упҡындың ҡырыйында тора инегеҙ, һәм Ул һеҙҙе унан ҡотҡарҙы. Бына шулай ап-асыҡ аңлата Аллаһы Тәғәлә Үҙенең аяттарын, - бәлки, һеҙ тура юлдан китерһегеҙ” (Ҡөрьән, 3:103).

Аҙағы.

Фәрзәнә АҠБУЛАТОВА
тәржемәһе.

Кескәйҙәргә уҡығыҙ

ҠЫРҠ КҮБӘЛӘКТӘЙ

Сәлих ЗИНГИН,
Азат ХӘЛИЛОВ тәржемәһе

Беҙҙе өйҙә барыһы ла тулҡынлана. Уның сәбәбе шунда: бөгөн атайым менән әсәйем Хаждан ҡайта. Шуға күрә лә иртәнән бирле сыр-сыу киләбеҙ. Мин уларҙы шул хәтле һағындым! Ишектән килеп кереү менән ҡосаҡтарына ташланырмын да, биттәренән үбермен. Бына, ниһайәт, ишектә ҡыңғырау шылтырай... Мин, күп уйлап тормай, баҫҡыстан ҡоламаҫ өсөн, аяҡ аҫтыма ҡарай-ҡарай аҫҡа йүгерәм. Һәм бына мин улар ҡосағында. Бер-беребеҙҙе ҡыҫып ҡосаҡлайбыҙ. Һағындырған шул. Йә Аллаһ, уларҙың йөҙҙәре шундай яҡты, балҡып тора. Доғаларҙың шифаһы йөҙҙәренә сыҡҡан. Күрше-күлән атай-әсәйемдең хәлен белешергә килә башланы. Әсәйем кергән һәр бер кешегә зәм-зәм һыуы эсерә, бөйҙәй емешен (финик) менән һыйлай. Уларҙың һәр береһе бисмилләһ әйтеп һыу эсә, емештән ауыҙ итә. Әсәйем уларҙы бүләкһеҙ сығармай. Кемдәргәлер тиҫбе, кемдәргәлер аҡ яулыҡ бирә. “Аллаһы Тәғәлә һеҙгә лә изге ерҙәрҙе күреп, хаж сауаптарын алырға насип итһен, - тип теләй барыһына ла әсәйем.

Баштарына асыҡ төҫтәге яулыҡтар ябынған олораҡ инәйҙәр нимә тураһындалыр уйланалар, уларҙың күҙҙәренән йәштәре тәгәрәй. Әҙер төшә башланы. Ниһәйәт, миңә лә атайымдар менән һөйләшергә ваҡыт табылды. Мин уларға ҡарап:

- Миңә Хажға барып ҡайтыуығыҙ тураһында һөйләгеҙ әле, - тинем. Улар бер-беренеһә ҡарашып, йылмайып алдылар. Шунан атайым минең ҡулдарымды үҙенең ҙур устарына алды ла һөйләй башланы:

- Хаж - ул үҙ йөрәгеңә сәйәхәт. Ҡәғбә - изге урын. Унда бар Ер шарынан Аллаһы Тәғәләне яратҡан, кешеләр йыйыла. Аллаһы Тәғәләнең барлығына ышанған, бер төҫтәге аҡ кейем кейгән миллионлаған кеше килә бында. Был зиһен етмәҫлек күс, улым.

- Ә шул хәтле күп кешене кем саҡыра Ҡәғбәгә? - тиңем мин иҫем китеп.

- Әлбиттә, беҙҙе барлыҡҡа килтергән Көс, - тине атайым. - Бар мосолмандар ҙа ошонда осраша. Улар ихрам кейә, тауаф башҡара. Ҡара ташты үбә, Сафа менән Мәрүә тауҙары араһына йүгереп үтә, Шайтанға таш ырғыта.

Атайым Хаж тураһында шул хәтле мауыҡтырғыс бик күп нәмәләр тураһында һөйләне. Хатта, барыһын да иҫтә тотоп та булмай.

Пәйғәмбәребеҙ (салаллаһу ғәләйһи үәссәләм) хәҙистәрендә, мөмкинселеге булған һәр кем Хаж ҡылырға тейеш, тип әйтелә. Мин был турала хәтеремдә нык ҡалдырҙым. Атайымдың һөйләгәндәренән мин бик күпте аңланым. Мәҙинә менән Мәккә бик матур ҡалалар икән. Хажға барған кешенең күп гонаһтары йыуыла.

Атайым һөйләгән саҡта, әсәйемдең күҙҙәре алыҫҡа төбәлгәненә иғтибар иттем. Моғайым, ул шул ерҙәрҙе һағына ла башлағандыр. Уның күҙҙәре күк, хәс тә ямғырҙар яуҙырыр ваҡыттағы, күк йөҙө. Мин уларҙың һөйләгәндәрен барыһын да йәнле итеп күҙ алдына килтерергә, аңларға тырышам. Телевизорҙан күп ҡарауым бит ундай нәмәләрҙе.

- Әсәй, мин унда әйтелгән иң изге һүҙҙәрҙе онотҡанмын.

- Ләбәйкә, Аллаһуммә, ләбәйкә, - тип ҡабатлайҙар әсәйем атайым бер тауыштан.

Мин был изге һүҙҙәрҙе мотлаҡ ятлап алырға тейешмен. Унда бара ҡалһам, ҡәрәге тейәсәк. Унда барһам, мотлаҡ Ҡәғбәне уратып тауаф ҡыласаҡмын. Мәҙинә ҡалаһында пәйғәмбәребеҙ Мөхәммәт салаллаһу ғәләйһис-сәләмдең ҡәберен зыярат ҡыласаҡмын. Тик хаж ҡылыу өсөн бик күп аҡса кәрәк буласаҡ шул. Әгәр бер саҡ мин байыһам, күбәләктәр кеүек бик еңел генә осоп, Ҡәғбәтуллаға етәсәкмен.

*Хыялланып шиғыр
куплеттары теҙәм*

Ҡырк күбәләктәй булһам ине,
Ҡәғбәгә осһам ине.
Ҡанаттарға насарлыҡ теймәй,
Йөрәктәргә ҡайғы ла үтмәй,
Ҡырк күбәләктәй булһам ине,
Ҡәғбәгә осһам ине.